

Naročninaznaša letno 30 Din, polletno 15 Din,
— za inozemstvo letno 60 Din.**Posamezna številka 1 Din**UREDNIŠTVO: telefon številka 21
UPRAVA: telefon številka 54

Štev. rač. poštne hran. 12.549

izhaja vsako nedeljo

MURSKA KRAJINA

Tednik za gospodarstvo, prosveto in politiko**Cena oglasov**Na oglasni strani: cela stran 500
Din, pol strani 300 Din. — Cena
malim oglasom do 30 besed 10 Din,
vsaka beseda več 1 Din. — Med
tekstom vsaki oglas 15% dražji.
Pri večkratnem oglaševanju popust.UREDNIŠTVO in UPRAVA
v Murški Soboti.**Rokopisi se ne vračajo**

II. LETO

Murska Sobota, 6. avgusta 1933.

ŠTEV. 32

Naša gimnazija

Do prevrata je bila najbližja gimnazija, ki so jo obiskovali dijaki iz Slovenske krajine, ona v Monoštru. Bila je popolnoma madjarska, kakor so bile tudi madjarske vse osnovne šole.

Slovensko gimnazijo smo dobili še-le po osvoboditvi. Takoj so bile otvorene slovenske osnovne šole in že v drugem mesecu svobodnega življenja smo dobili iz Ljubljane najlepši dar: I. razred slovenske gimnazije v Murški Soboti.

Zavod se je lepo razvijal, učencev je bilo vedno dovolj in dijaki, ki so po dovržitvi tuk. štirih razredov šli nadaljevat študije na druge srednje šole, so želi s svojo pridnostjo in nadarjenostjo splošno pohvalo profesorjev.

Mirovali nismo, dokler nismo dosegli višjih razredov. Ministrstvo prosvete je leta 1924. otvorilo peti in nato šesti razred. In ko je konečno obstojala nevarnost, da izgubimo višjo gimnazijo, je leta 1927. Velika občina Murska Sobota velikodušno prisločila na pomoč in prevzela vzdrževanje višjih razredov. Doprinesla je velike finančne žrtve in dosegla, da smo imeli leta 1929. prvo veliko maturo. Občina seveda tako velikih žrtev ni mogla prenašati leto za letom. Upali smo, da bodo višji razredi poddržavljani. Toda vsi naporji so bili brezuspešni. Zato je občina višje razrede ukinila, ker je bilo to preveliko breme za njene finance. In tako se je leta 1930. vršila druga in zadnja velika matura v M. Soboti.

Pribiti moramo, da glede ukinitve višjih razredov gimnazije v M. Soboti nas ne zadene nikaka krivda. Takratni finančni zakon, ki je dal pooblastilo za ukinitve gimnazije, je bil sprejet brez našega sodelovanja.

Kakor hitro smo se v Jugosl. nacionalni stranki začeli udeleževati, smo v svoj program prevzeli tudi zahtevo popolne gimnazije v M. Soboti.

To smo storili v prepričanju, da je najpotrebnejša gimnazija v M. Soboti. Ako hočemo gospodarsko, kulturno in nacionalno napredovati, moramo imeti popolno gimnazijo. To potrebo čuti stotisoč prebivalcev Slovenske krajine in enako tudi petdesetisoč prebivalcev Murskega polja. Prebivamo na skrajni točki Jugoslavije v bližini dveh nacio-

nalnih držav. V boju za obstanek, nacionalno zavednost in napredek našega ljudstva bo popolna gimnazija najvažnejši faktor.

Upanje je, da sedaj dosežemo popolno gimnazijo. Obračamo se na vse naše merodajne osebe, da store, da se naša želja izpopolni. Popolno gimnazijo v Murški Soboti zahteva tudi državni interes.

POLITIČNI PREGLED

Jugoslavija. Ministrski svet je odobril ustanovitev posebnega bednostnega fonda za dravsko banovino; njegov proračun je odobren in sicer v višini 11 milijonov za čas od 1. julija 1933. do 31. marca 1934. Denar za ta fond se bo črpal iz posebnih davščin, ki so uvedena na razna podjetja. — Ker je potekel rok stare trgovinske pogodbe med našo državo in Italijo, se prično pogajanja za novo trgovinsko pogodbo. Stvorila se bo mešana komisija jugoslovenskih in italijanskih delegatov. Med tem časom, ko bodo ti proučevali novo pogodbo, bo v veljavi stara in sicer do 1. oktobra t. l. — Senat je na svoji seji dne 28. julija sprejel zakonski načrt o likvidaciji agrarnih odnošajev v Bosni in Hercegovini. Tudi zakonski načrt o Rdečem križu kraljevine Jugoslavije je bil sprejet. Nato je senat dalj časa debatiral o zakonskem načrtu glede verskega pouka na osnovnih, meščanskih, srednjih in učiteljskih šolah. Govorniki so poudarjali važnost tega načrta, ki naj prinese verski mir; obenem so izrazili željo, da bi veroučitelji vzgajali mladino i v verskem, i v nacionalnem jugoslovenskem duhu. Končno so sprejeli senatorji ta načrt. — 29. julija je bil z Nemčijo podpisan začasni trgovinski sporazum. Sklenjen je bil le za 4 mesece na podlagi največjih ugodnosti. Tekom 4 mesecev se bo izdelala stalna trgovinska pogodba. Ta začasni trgovinski sporazum je važen, ker je prekinil staro pet mesecev trajajočo brezpogodbeno stanje.

Nemčija. V zadnjem času se vedno bolj pogostoma pojavljajo nemiri, ki jih povzročajo spopadi med komunisti in narodnimi socialisti. Komunistično gibanje je precej močno in nemška vlada je v bojazni uvedla celo vrsto protiukrepov. Po vsej dr-

žavi je uvedla velike policijske preiskave, pri katerih so aretirali na tisoče sumljivih in našli mnogo orožja, ki je bilo v posesti komunistov. — Nedavno so neznanci ubili v Braunschweigu nekega člana hitlerjevskega napadalnega oddelka. Ker narodni socialisti niso ugotovili njegovega morilca, so v povračilo ustrelili 10 komunistov. — V Wupertalu so aretirali 6 ljudi, ki so nameravali izvršiti atentat na tamkajšnjega policijskega predsednika. — V Beuthenu so aretirali 16 ljudi, ki so osumljeni velezdaje. — V Stadthagenu so aretirali 23 komunistov, ki so sodelovali pri obnovi ilegalne komunistične organizacije. Vsem tem so dokazali tudi, da so bili v zvezi z inozemskimi komunističnimi celicami.

Madžarska. Madž. min. predsednik Gömböš je 25. jul. prispel v družbi zunanega ministra Kanye v Rim. Obiskal je Mussolinija, s katerim je prišlo do važnih političnih razgovorov, ki se tičejo zveze med Madžarsko in Avstrijo, ki naj bi bila močna protiutež Mali Antanti. Gotovo je, da je iskal Gömböš pri Mussoliniju opore pri vprašanju revizije. Posledice poseta so te, da so se znova okrepile madžarske tendence po reviziji in, da so se utrdile razrahljane zveze madžarsko-italjanske zunanje politike. — Aretirane so bile 3 osebe, ki so pripravljale atentat na min. preds. Gömböša. Aretirani so pristaši stranke bivših bojnikov.

Francija. Angleški časopisi poročajo o skorajšnji zaključitvi francosko-ruske vojaške pogodbe; sklenila se bo po prizadevanju francoskega in poljskega generalnega štaba. Listi pripominjajo, da je pogodba naperjena proti Nemčiji, ker se Francija boji kakih namer nemških narodnih socialistov. — Francoski listi se moč-

no zavzemajo za Avstrijo in obenem zahtevajo, da se hitlerjevsko postopanje napram Avstriji prijavi svetu Društva narodov. Nemčija pošilja namreč propagandna letala v Avstrijo, ki mečejo letake s pozivi na upor proti Do'fussu.

Ponovno pozivamo vse cenj. naročnike, da čimpreje poravnajo **zaostalo** naročnino; posebno prosimo, da to store oni, ki dolgujejo isto še iz leta 1933.

Prvi murepoljski kmetijski praznik

Priprave za naš prvi kmetijski praznik, ki se bo vršil v nedeljo 3. septembra t. l. na Cvenu pri Ljutomeru, so v polnem teku. K sodelovanju so povabljeni vsa gospodarska, prosvetna, dobrodelna in viteška društva v srezu. Protektorat nad vso prireditvijo je prevzel naš stari prijatelj in zagovornik kmečkih teženj, senator g. Dr. Miroslav Ploj. — Na dan praznika priredi dopoldne konjerejska zadruga na Cvenu veliko slavnostno zborovanje, da proslavi 25 letnico svojega obstoja. Na dirkališču se bo vršila razstava konj in goveje živine. Tukaj bomo pokazali, kako visoko smo povzdignili naše živinorejo na Murškem polju. Popoldne pa se vrši velika konjska dirka, katero priredi društvo „Kolo jahača in vozača v Ljutomeru“. — Naše proslave kmečkega dela se udeleži minister g. Pucej in več narodnih poslancev. Bo to velika manifestacija kmečke stanovske misli, na katere vabimo sosede Prekmurce, brate Hrvate in vse stare prijatelje in znance od blizu in daleč. Podrobni spored prireditve priobčimo pravočasno. Polovična vožnja po železnici je dovoljena.

V Turčiji so uvedli nov način pobiranja davčnih zaostankov. Vsakega davkoplačevalca, ki bo zamudil svoj termin bodo bobnarji opominjali pred hišo na dolžnost do države in sicer toliko časa, dokler ta ne bo poravnal svojih obveznosti.

Dne 6. avg. 1933 razvitje prapora in javni nastop Sok. čete v Moščancih

+ Štefan Zemljič, hotelir in posestnik v Beltincih — mrtev.

Žalostno je odjeknila po celem Prekmurju skoraj neverjetna vest, da se je g. Štefan Zemljič v soboto, dne 29. julija okoli 12. ure smrtno nevarno ponesrečil. Na cesti iz Murske Sobotice v Beltince, v bližini gostilne Mertuk, mu je postalo na motornem kolesu slabo, tako, da ni mogel več obvladati vozila, katero ga je treščilo ob cestni rob, kjer je ostal nezavesten s prebito lobanjo. Tudi takojšnja zdravniška pomoč je bila zaman; podlegel je v murskosobočki bolnici pri padcu zadobljenim težkim poškodbam.

Pokojni Štefan Zemljič se je brigal za vse gospodarske in kulturne dobrine beltinske župnije in sreza dolnjelendavskega. Silno se je trudil za svoje trgovsko podjetje v Beltincih, kjer si je zgradil moderno klavnico in mesnico s hladilnimi napravami, brez katerih je trgovina z mesom in gostilniška obrt v današnjih razmerah skoraj nemogoča. Povsod je bil vsakemu na razpolago z dobrimi nasveti in dejanji, ter priskočil v sili slehernemu tudi z materijelnimi sredstvi na pomoč. Veliko zaslug si je stekel na gospodarskem polju, kar najbolje dokazujejo dejstva, da je izvrševal v občinskem odboru, pri združni elektrarni, pri Kmetijski podružnici, v odboru za odmero davščin, itd. zelo važne in odgovorne funkcije, v največjo zadovoljnost vsega prebivalstva in vseh članov gospodarskih organizacij. Bil je zaveden član Sokolskega društva v Beltincih, kateremu je stal ob vsaki priliki in pri vseh prireditvah z najboljšimi nasveti in z mnogimi materijelnimi podporami ob strani. Iste dobrote je izkazoval tudi Gasilskemu društvu, kajti skoraj ob vsakem požaru je hitel pokojnik s svojim tovornim avtom na kraj nesreče pomagat.

V najlepši dobi, v starosti 26 let, mu je nemila in kruta usoda pretrgala nit življenja ter ga ugrabila svojcem v onem času, ko bi ga najbolj potrebovali. Njegovi lepi in idealni načrti so se razsuli v enem samem trenutku! — Kako je bil pokojnik priljubljen, dokazuje njegova zadnja pot na beltinsko pokopališče. Pogreba se je udeležila velika množica iz vsega Prekmurja in tudi iz sosednjega ljutomerskega sreza. Posebno čast sta mu izkazali Sokolski društvi Beltinci in Murska Sobotica, katerih številni člani so prihiteli v kroju, da sprejmejo svojega brata na njegovi zadnji poti. Pogreba sta se udeležila tudi nar. poslanca g. Anton Hajdinjak in g. Josip Benko. Na domu in na pokopališču so pokojniku zapeli ganljive žalostinke, nakar se je brat Gaberc v imenu Sokolskega društva v Beltincih z lepimi besedami poslovil od njega.

Lahka naj mu bodi zemlja v prebranem grobu! Žalujoči rodbini naše iskreno sožalje!

Murska Sobotica

— **Med. univ. Dr. Gregorc Albin sreski zdravnik, Murska Sobotica** ne ordinira od 30. julija do 15. avgusta 1933.

— **Osebna vest.** Sreski načelnik g. Gašpar Lipovšek je nastopil svoj vsakoletni dopust v nedeljo dne 30. julija. Iz dopusta se bo vrnil po treh tednih. Za časa njegove odsotnosti ga nadomestuje sreski podnačelnik g. Otmar Skalé.

— **S. K. Panonija,** ki se je pred kratkim ustanovila bo v nedeljo 6. t. m. ob 3. uri popoldne odigrala svojo prvo tekmo in sicer z vojaškim klubom „Jelačič“ iz Varaždina. Cenj. občinstvo opozarjamo na to zanimivo tekmo. Vstopnice, ki so bile prodane za tekmo, ki bi se morala igrati 30. julija, veljajo za to tekmo.

— **Čegavo je kolo?** Pred tedni je našla soproga černelavskega župana g. Titana v potoku na njihovem travniku v Vanečih kolo. Bicikel je znamke „Admiral“ ter ima številko 503040. Najdeno kolo se nahaja v občinski pisarni občine Črnelavci.

— **Javni nastop sokolske čete v Moščancih in razvitje prapora** te čete bo v nedeljo 6. avgusta 1933 ob 16. uri. Sokolsko društvo, Narodna odbrana in „Soča“ priredijo ta dan skupni izlet v Moščance. Da zamoremo preskrbeti potrebna vozila, vabimo vse članstvo, da se javi pri tajniku Sokolskega društva najdalje do 5. t. m. zvečer. Odhod med 13. in 15. uro iz Glavnega trga. Bratje in sestre! Pohitimo v nedeljo vsi v prijazne Moščance, da vrnemo agilnim našim bratom svojih mnogokratni številni obisk naših prireditev. Zdravo!

— **Nagradno kegljanje.** Počenši z nedeljo dne 6. t. m. se prične na kegljišču gostilne Benkič, nagradno kegljanje. Izmed mnogoštevilnih lepih dobitkov je za glavni dobitek določen lep prašiček.

— **Nedeljska prireditve** v prid trboveljski deci se je vsled neugodnega vremena morala odpovedati. Škoda da je vreme preprečilo tekmo starih športašev Sokola in Mure, za katero je vladalo povsod največje zanimanje. Kakor čujemo se bo tekma vršila v nekaj tednih. Datum prireditve še bomo pravočasno objavili.

— **Ribolov.** Požarna bramba v Bakovcih priredi dne 20. t. m. ribolov, na katerega že sedaj vse opozarjamo.

— **Plesni večer** mladih plesnih umetnic, Hahn Livije in Legenstein Lilli, je bil preteklo soboto nad vse zadovoljivo obiskan. Številni posetniki so morali biti zadovoljni z izvajanjem obeh plesalk, saj so pokazale toliko znanja in rutiranosti, kakor pač nihče ni pričakoval. Sleherni gib njih kreacij je očital brezdvomen talent in temeljito šolo. Kakor čujemo nameravate obe plesalki gostovati v Rogaški Slatini in na Bledu. Prepričani smo, da bodo tudi pred najizbranejšo publiko dosegle oni uspeh, ki ga zaslužite z svojim velikim znanjem.

— **Nesreče.** Temlin Ernest sin malega posestnika iz Lemerja je pomagal sosedu pri mlatvi. Po neprevidnosti mu je prišla noga v mlatilnico in mu odtrgala dva prsta. — Ritlop Ignac, sin dninarja iz Žižki je padel z voza in si pri tem zlomil nogo. — V Bakovcih so se zadnjo nedeljo fantje stekli. Pri tem jo je izkupil brezposelni čevljarski pomočnik Horvat Jožef iz Bakovc, ki je moral z večimi poškodbami poiskati zdravniško pomoč. — Prav močno si je poškodoval obraz posestnik Puhan Štefan iz Bogojine, ki je padel po neprevidnosti s hleva. — Mlatilnica je odtrgala palec na nogi 13 letnemu Buki Jožefu iz Radmožanc. — Osem letni Škafar Martini iz Bratonec je v trenutku, ko se je igrala z bratom, padla lestev na nogo, ki ji je zdrobila kost. Vsi ponesrečenci se zdravijo v tukajšnji bolnici.

— **Umrli so** v tukajšnji bolnišnici v mesecu juliju sledeči: Flisar Franc dninar iz Domajincev 74 l., Menciger Štefan, hlapec iz Markišavec 48 l., Raščan Geta, posestnica iz Brezovice 49 l., Zemljič Štefan, gostilničar in mesar iz Beltinci 26 l.

Rogaševci

— **Nevaren most.** Banoinski most v Sotini pred gostilno Čurman je lani voda tako porušila, da je bil za prevoz nevaren. A letošnja nevihta ga je pa skoraj popolnoma uničila, tako da je samo polovica mostu sposobna za promet. Ker je to glavna carinska cesta, na kateri je promet zelo živahen, bi bilo nujno potrebno, da se most čimprej popravi. Dokler bo pa most v tem stanju, se pa naj radi varnosti ponoči obesil na ograjo svetiljka.

— **Smrt radi preveč zavžitega alkohola.** Gostilničarja Fritz Franca iz Ocinj so videli ljudje v soboto 29. julija silno pijanega kolebati iz Cankove proti domu. Vso pot se je nehote „kopal“ v cestnem prahu. Noč ga je zajela v Pertoči, kjer je ves ranjen ob cestnem jarku, popolnoma premagan od alkohola, obležal. Noč ima svojo moč! Drugo jutro so našli omenjenega na istem mestu mrtvega. Najbrže ga je zadela kap, ali pa je nastopila smrt radi zastrupljenja z alkoholom. Nasilne smrti ni predpisovati.

— **Nov gasilni dom.** Doznali smo, da bo nov gasilni dom v Sotini slovesno blagoslovljen dne 4. septembra. Isti dan bodo tudi velike gasilske vaje ter vrtna veselica. Blagoslovitev bo nekaj svojevrstnega, zato že sedaj vabimo občinstvo na to prireditve.

DOPISI

Na znanje! Vučak Ladislav, roj. 18. decembra 1904. v Dolnji Lendavi, zdaj stanujoči v Subotici in Kocet Marija, roj. 6. avg. 1913. v Dolnji Lendavi, se poročita.

Sebeborci. Cug Ludvik, krojaški pomočnik v Sebeborcih je v noči 26. na 27. III. 1933 zažgal po-

sestniku Barbarič Ludviku v Sebeborcih kopico slame. Ko so gasilci požar lokalizirali je še tisto noč zažgal Podlesek Karlu, posestniku v Sebeborcih gospodarsko poslopje, pri kateri priliki je zgorela tudi hiša. Komaj se je rešila živina in svinje. — V noči 28. III. 1933 je užgal svojemu očetu Cug Matiji, posestniku v Sebeborcih kup slame. Gasilnemu društvu v Sebeborcih gre zahvala, da je vselej hitro požar lokaliziralo in da ni nastala še večja nesreča za vas Sebeborci. Pod težo dokazov je bil obsojen 24. VI. 1933 na 1 in pol leta robbije in povračilo povzročene škode.

Tešanovci. Pri nas so začeli krasti kokoši in gosi kar na debelo. Bilo je pokradeno posestnikom Novak Josipu, Nemeš Francu, Ritoper Francu, a pri več drugih posestnikih se je posrečilo tatove odgnati, ker so se posestniki radi nemira psov zbudili. Krast je hodila „troperesna deteljica“, katero so razkrinkali. Pod težo dokazov je V. Ludvik tatvine priznal in izdal še dva sokrivca ter odjemalca kokoši in gosk. Zaslužena kazen ne bo izostala.

Turnišče. Nakupovalna komisija Živinorejske zadruga za Sv. Lenart v Slov. goricah je pod predsedstvom našega najstarejšega živinorejskega strokovnjaka g. Martina Zupanca nakupila dne 20. julija in tudi takoj prevzela 22 komadov plemenskih bikov in telic od tukajšnjih posestnikov, članov naših rodovniških-seleksijskih društev. Cene za živino so se gibale med 6 in 6.50 Din. za kg, kar naj vzpodbuja tudi ostale posestnike, da naj pristopajo k rodovniškim društvom, ker za dobro, z rodovniškimi podatki izkazano plemensko živino se dobijo še vedno kupci in primerne cene. Omenjena zadruga in posestniki iz sreza Ljutomer si hočejo nabaviti od naših posestnikov še 8 do 10 komadov plemenske živine z dobrimi rodovniškimi podatki.

Žetev v Prekmurju. Vsled hladnega vremena v mesecu juniju se je letošnja žetev pozno začela. Največ se je pokosilo in poželo v dneh od 20. do 27. julija. Radi lepega vremena še sedaj vozi snopje z njiv domov in k mlatilnicam, ki vstvarjajo s svojim bobnenjem in z žvižganjem pogonskih lokomobil pravo prekmursko idilo. Rž plačuje srednje dobro, ker daje križ 25 do 30 kg zrnja. Pšenica plača dobro, do prav dobro, ko se namlati s križa 30 do 40 kg zrnja. Žitni posevi, ki so bili poležani, so slabši in dajejo manjšo in manj vredno količino pridelka. V splošnem so kmetovalci mnenja, da bode rž plačala 7 do 8 mq in pšenica 8 do 9 mq po kat. oralu. Zadnje dneve je že nastopila suša, pod katero že silno trpijo jesenski pridelki, kakor koroza, ajda in proso. Tudi otave ne bo, če v kratkem ne pade izdaten dež.

PO SVETU

Glavo ji je odsekal. Pred par dnevi se je v bližini Kastva (Sušak) zgodil strahovit zločin: Ernest Jardas

se je skregal s svojo materjo in ji grozil z nožem. Mati je vpila na pomoč; pritekla je sosedica, Marija Srokova, ki je s težavo izvila napadalca nož. Toda ta, še bolj razjarjen, je stekel iz hiše in se čez nekaj časa vrnil s sekiro. Z vso silo je zamahnil proti Mariji Srokovi in ji odsekal glavo. Po tem groznem činu se mu je posrečilo ubežati čez mejo v Italijo, kjer ga pa že zasledujejo oblasti.

Peklenski stroj v vlaku. 30. julija sta 2 neznanca oddala v Gyekenyesu v vlak, ki pelje nato v Koprivnico zavoj v obliki knjige. Ker se je našemu železniškemu uradniku zdela vsa stvar sumljiva, je ob prihodu vlaka v Koprivnico javil to policiji. V trenutku, ko je policijski komisar z dvema uslužbencema pregledoval zavoj, je ta eksplodiral. Pri eksploziji sta bila policijski komisar in en uslužbenec nevarno ranjena, drugi uslužbenec pa ubit.

Na budipeštanski polikliniki se je posrečila zdravnikom svojevrstna operacija, pri kateri se je 18 letni Aladar Krämer izpremenil v žensko. Po operaciji so odnesli iz operacijske sobe mesto Aladarja Krämera — Gizelo Krämer. Operacija je trajala dobro uro in zdravniki so izjavili, da je potekla popolnoma normalno. Izpremenjeni Aladar, sedaj Gizela, je človek valovitih las, nekoliko moškega obraza in z deklinsko razvitimi prsi.

V Tikigestiju v Romuniji so se uprli gobavci. Zvezali so svojega upravnika in z njim vred so napravili demonstracijski pohod na bližnje mesto. Prebivalstva se je lotila velika panika; vse je bežalo pred gobavci ali pa se zapiralo pred njimi. Bolniki so odšli pred poslopje policije in tam protestirali radi sleparij dobaviteljev živil. Le z velikim trudom se je posrečilo policiji pomiriti podivjane gobavce in jih spraviti nazaj v svoje taborišče. V mestu so izvedli obširne desinfekcijske ukrepe.

Na vojaškem strelišču v Miškolcu (Madžarska) se je zgodila huda nesreča. Pri vajah z ročnimi granatami je ena eksplodirala nekemu

Sto let radenskega vreca.

V dolini Mure, ki naglo drvi med zelenimi bregovi proti vzhodu, v zatišju kot speča vila, ležijo Radenci. Od Mure proti jugozahodu so mistični vreli, ki so še zadnji preostali znaki nekdanjih sprememb v osrčju zemlje. Od kod ta vulkanska sila vode? To združevanje koloidov, to mešanje soli in ogljikove kisline!

Zatopljena je obstala veda pred to uganko; zakaj vedno v večji množini spoznavamo velike zdravilne uspehe radenskega vreca proti protinu, ledvičnim boleznim in v najnovejšem času tudi proti vsem boleznim dihalnih organov.

Voda teh, svetu odmaknjenih vrelecev, je zavojevala že velik del sveta; kot osvežujoča namizna pijača je radenska voda v jedilnih vozovih mednarodnih brzovlakov.

Zgodovina radenskega vreca je zelo interesantna. Preteklo je torej sto let; v poletju 1833. je študent R. F. Henn, ki je potoval ob počitnicah v Ljutomer, opozoril na te vrelece. Tedaj

narodniku v roki. Narodnik je bil takoj ubit, podporočniku, ki je staj blizu, pa je granata raztrgala roko in odnesla desno lice. Poleg tega so bili ranjeni še štirje vojaki. Vojaške oblasti se trudijo, da bi dognale vzrok.

Šestnajstletni Marijan Grebenc, gojenec šole železniških delavnic v Nišu, je prišel na 14 dnevni dopust k starišem v Ljubljano. Obiskal ga je njegov dobri prijatelj Zupanc in skupno sta se odločila za izlet v planine. Mlada turista sta se odpravila na Triglav. Zupanc je stopal spredaj, Grebenc pa nekaj dalje za njim. Hipoma je nekaj zahrumelo in Zupanc, ki se je obrnil je le še videl, kako pada Grebenc v prepad. Grebenc je zdrsnil v globino 200 metrov in se ubil. O nesreči so bili kmalu obveščeni turisti, ki so odšli takoj na reševalno pot.

Dne 31. julija je v Brnu silna eksplozija popolnoma uničila štirinadstropni hotel „Evropo“. Takoj po eksploziji je nastal v okolici hotela silen dim in kmalu je ogenj objel na dvoje razklani hotel. Radi eksplozije so popokale šipe na vseh sosednjih poslopih. Doslej so ugotovili, da je eksplozija zahtevala 6 smrtnih žrtev in 65 ranjencev, toda to število še ni točno ugotovljeno in boje se, da bo rezultat še vse hujši. O vzroku eksplozije ne vedo oblasti še nič gotovega, a domnevajo, da je

je ljudstvo reklo tem vrelcem Bublja. Ljudstvo je menilo, da je to penjenje in šumenje kotel čarovnic. „Poslušajte“, mu pravi voznik, „kako Bublja danes piska in ropoče! To bo jutri pravi ples!“ Študent Henn, pozneje slavni doktor Henn, je pripovedoval, da je resnično slišal tajinstveno šumenje. Magična svetloba mesečine je to šumenje napravila še tajinstvenejše. Ko je vprašal po vzroku, je dobil ta odgovor: To je vrelcec, pod katerim je velik kotel, ki ga rabijo coprnice za kuhanje cmokov. Kadar piska, naznanja točo in grom. Pozneje je preiskoval dr. Henn vodo in kvantitativna analiza je pokazala razveseljiv rezultat. Trideset let pozneje je pridobil dr. Henn vrelcec, delal zelo naporno na tem, da najde glavno žilo, da zajame vrelcec in l. 1869. je zažuborel studenec čist in glasan iz globočine. Od tedaj so se izvršile v teku 60 let raznovrstne izpremembe; generacije so delale na izgradnji številnih vrelecev. Razmnožili so se nasadi, dvignile so se stanovanjske hiše in zdraviliški zavodi. Ker je priroda

ZAHVALA.

Srčno se zahvaljujem vsem, ki so mi obnenadni in prerani smrti mojega soproga, gospoda

ŠTEFANA ZEMLIČA,

hotelirja in posestnika

nudili prijazno pomoč in mi stali z delom in besedo tolažljivo ob strani. Prav posebno se zahvalim č. duhovščini, domačemu Sokolu ter zastopnikom Sokol. društev iz Dol. Lendave in M. Sobote, požarni brambi, za častno spremstvo, pevskemu društvu za ginjive žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev, vsem prijateljem in znancem od blizu in okolice za mnogobrojno spremstvo pokojnega na njegovi zadnji poti.

Vsi številni dokazi iskrenega sočutja so mi v veliko uteho; zato sprejmi vsak posebej mojo prisrčno zahvalo!

V Beltincih, dne 1. avg. 1933.

JOLANKA ZEMLIČ.

eksplodiral ekrazit, katerega je uporabil nek stanovalec za samomor.

Vrana ustavila stolpno uro. V Orvietu se je zgodil čuden primer, da je vrana ustavila veliko cerkveno uro. Sedla je na minutni kazalec, da si odpočije; ko pa se je kazalec hotel pomakniti naprej se je vrani ujel prst med kazalec in kazalo. Vrana ni mogla odleteti in je pričela kričati. Privabila je še druge vrane, ki so ji pomagale krakati toliko časa, da je prišel neki delavec in osvobodil vrano in uro.

Maščevanje nevoščljivih sorodnikov. V nekem kraju v južni Grčiji je nedavno umrl kmet, ki je zapustil svojo s slamo krito hišo mlademu zakonskemu paru. Žena, ki je bila kmetova sorodnica, je po dolgotrajni pravdi z ostalimi nevoščljivimi sorodniki komaj dobila hišo. Nekaj dni po naselitvi sta mlada zakonca opazila velikega gada v stanovanju. Posrečilo se jima je, da sta ga ubila. Žena je bila vsa prestrašena, mož pa je preiskal vso hišo; toda našel ni ničesar več. Čez nekaj dni pa sta opazila gada, ki je z repom mahal od strehe in sikal na oba. Poskušala sta ga ujeti, pa jima je zbežal. Od tega dne je zavladal v hiši strah, ki se je še povečal, ko je pogi-

nil hišni pes od kačjega pika. Od strahu je žena zbolela; mož je po cele dneve pretikal po hiši, da bi našel gnezdo. Končno ga je našel v slamnati strehi. Dal je poklicati sosede, ki so se oborožili s palicami in vilami in šli nad gadjo zalego. Ubili so jih okoli 20, a nekaj jih je vendar ubežalo. Tedaj je mož obložil hišo s slamo in jo zažgal. Gadi so skušali zbežati, a vsakega ubežnika so kmetje, ki so se v krogu razvrstili okrog hiše, nateknili na vile. Pravijo, da je našlo smrt več sto gadov. Za hišo, ki je pogorela do tal je mož dobil od države odškodnino, da si je lahko postavil novo. Ljudje so pričeli sumiti sorodnike, da so ti podtaknili iz škodoželjnosti gadjo gnezdo in vsa stvar je prišla pred sodišče.

SOKOL

Redna seja uprave Sokolskega društva Murska Sobota, bo v sredo dne 9. t. m. ob 20. uri.

Prekmursko okrožje vabi vse bratske edinice, da se udeležijo razvitja prapora in javnega nastopa Sokolske čete v Moščancih v nedeljo dne 6. 8. 1933 ob 16. uri.

Br. in sestre telovadci(ke) naj bodo v Moščancih že ob 14.30 uri.

Zdravo.

Uprava Sokolskega društva M. Sobota vabi vse članstvo, da se polnoštevilno udeleži javnega nastopa Sokolske čete v Moščancih v nedeljo dne 6. avgusta 1933. **Kroj!** Odhod med 13. in 15. uro. Javite udeležbo br. tajniku vsaj do 5. t. m. zvečer. — Zdravo.

Sokolsko društvo Beltinci naznanja, da se ne bo vršila najavljena akademija dne 6. VIII 1933. radi nenadne tragične smrti br. Zemliča Štefana.

Nižje razrede srednje šole končan fant se sprejme v **vajenca.** Naslov se poizve boljše obrt za **vajenca.** v PREKMURSKI TISKARNI v Murski Soboti. 2

zdravilo, treba je le [pravočasno seči po njem.

In kriza — tako ga vpraša zopet nekdo. „Kriza — kriza“ — to je samo vprašanje živcev, verjemite mi, dobro odpočiti živci reagirajo z mirnostjo in filozofsko jasnostjo na vse dražljaje, torej tudi na pojav svetovne krize. Pogovor zavzema filozofski značaj. Nekateri nasprotujejo, ampak starček ostane pri svoji tezi. „Vse zavisi od živcev. Verjemite mi, če bi se bil Schoppenhauer kopal v zdravilnih kopelih, bi bil marsikaterega pesimističnega stavka ne napisal. Slabi živci — slabi filozofi. Filozofija moči nam kaže smisel življenja, moč pa gre preko težkoč in oblikuje svet.“

Ob vrelcu postaja čimdalje živahnejše. Okrog našega filozofa se je zbral krog. Zdajci pa zakliče prijazni kopalni mojster z vablјivim smehljajem: „Prosim — pripravljeno je!“

Dr. LAZAR ROTH.

KMETIJSTVO

Konserviranje zelene krme. (Silo.)

II.

Osnovni pojmi.

Marsikateri začetnik dobi iz silosev popolnoma pokvarjeno krmo ali pa krmo slabe kvalitete. Krivda je v neznanju cele procedure konserviranja. Potek kvasenja ali kisanja je pač pri vsakem slučaju različen, ker je odvisen od najrazličnejših momentov, tako, da ni mogoče postaviti kakih stalnih enotnih pravil za to ravnanje.

V tem poglavju hočem razjasniti radi lažjega razumevanja samo glavne pojme v konserviranju krme v silosih.

Po košnji še rastlina ni mrtva, pač pa smrtno ranjena. Stanice rastline še žive in se branijo na vse kriplje pred smrtjo. Stanice še dihaajo, zato pa rabijo ogljikove vodane, kakor sladkor in škrob, ki so v rastlini. Te spreminjajo v ogljikov dvokis in vodo, pri čemur se razvija toplota. Pri tem pa uporabljajo umirajoče rastline mnogo važnih hranilnih snovi. Tudi beljakovine se razkrojijo. Smrt pri pokošeni rastlini in s tem nadaljna izguba za nas važnih hranilnih snovi, nastopi še le, če se ji odtegne gotov odstotek vode, vsaj toliko, da je vsebuje še samo 40 odstotkov. Hitreje pa še gre, če se jim odtegne zrak in se jim s tem onemogoči nadaljno dihanje, še hitreje pa se jih zamori pri višji toploti.

Če se pripusti pokošene rastline same sebi, lahko traja umiranje tudi dva do tri dni, pri čemur zgubijo velik odstotek hranilnih snovi. Pokošena zelena trava na kupih segnje, če se ji pa odtegne voda s pomočjo zraka in sonca, se posuši in tako dobimo seno. Pri sušenju pa zgubi ta trava radi že navedenega notranjega procesa do 40 odstotkov hranilnih snovi, če jo pa še dež izpere in leži dalje časa neposušena pa še več.

Kdor pa hoče iz zelenih rastlin napraviti sočnato krmo, to je krmo z velikim odstotkom vode in brez zgube na hranilnih snoveh, jih mora skvasiti. Potek tega kvasenja je podoben kvasenju kislega zelja ali repe. Pod kvasenjem razumemo spremembo rastlinskih sestavin s pomočjo bakterij. Bakteriji spremenijo v prvi vrsti ogljikove vodane (sladkor, škrob) in beljakovine. Iz teh nastane mlečna, očetna ali maslena kislina, ogljikov dvokis, amonjak i. t. d.

Pri kvasenju (ensiliranju) zelenih rastlin nastane več različnih kislin. Dobro ensilažo pa napravi samo mlečna kislina. Mlečna kislina in ogljikov dvokis, produkta pravilnega kvasenja, konservirata pravilno zeleno krmo v silosu.

Pod kakimi pogoji nastane pri ensiliranju mlečna kislina.

Bakteriji mlečne kisline so, kot nešteto drugih, vedno v velikih množinah na zelenih rastlinah. Pod ugodnimi pogoji se hitro razmnožujejo,

najbolje pa uspevajo v brez zračnem prostoru. Bakteriji mlečne kisline razkrajajo v brezračnem prostoru sladkor in škrob v mlečno kislino in ogljikov dvokis, razven tega spodrinejo in uničijo za silažo škodljive druge bakterije, ki povzročajo očetno, masleno kvasenje i. t. d. Radi tega med krmo v silosu ne sme biti zraka, ker v brezračnem prostoru se bakterije mlečne kisline hitro množijo, druge pa uspevajo brez zraka le slabo. Stene silosa morajo biti radi tega za zrak nepropustne, krma v silosu pa se mora dobro stlačiti, da se iztisne iz nje zrak (podobno, kot pri pripravljanju kislega zelja) in jo po tem dobro pokriti.

Kakor vsako živo bitje, rabijo tudi ti bakteriji primerno hrano za razvoj. Najboljša hrana za njih je sladkor, tega pa ima dosti rastlinski sok; da ga čimprej dobijo v zadostni množini, se mora rastline namenjene za ensilažo na drobno razsekati, zrezati.

(Dalje sledi.)

Silo in ensilaža, o tem bo izšlo v naših novinah še kakih 8 do 10 člankov, v katerih bo obravnavan cel potek ensiliranja, stavbe in drugo. Kdor se za to zanima, si naj ohrani vse te izvode M. Krajine, da bo imel navodila pri rokah, posebno, ker v slovenščini še nimamo o tem nobene knjige.

Krava doji do teletenja. To ni pravilno in tudi ni dobro za kravo. Vsaj osem tednov pred teletenjem bi morala ostati krava suha. Če se pa mleko noče samo posušiti, pa se mora kravo k temu prisiliti na ta način, da se ji polaga par dni samo slamo, doji pa se jo mesto trikrat dvakrat, potem pa samo enkrat na dan. Mora pa se jo vedno popolnoma izmolsti.

Dojenje do teletenja škoduje razvoju teleta pa tudi poznejši mlečnosti krave. Poznejša mlečnost je namreč slabša. Tudi vime se mora odpočiti.

ZA GOSPODINJE

Kuhinja raznih narodov.

V Berlinu se dobi v boljših hotelih italijanska, francoska in avstrijska kuhinja. Tudi ruska kuhinja je prav dobra. Ima to prednost, da je pri vsakem mesu kot priloga prikuha in zelenjava, ki je za človeško zdravje silne važnosti. Delavec v Italiji živi ob polenti in tako bi marsikdo mislil, da v Italiji ni kuharske umetnosti in ravno tam je ta močno razvita. Italjani so posebni mojstri v izdelovanju nadevanih klobas in šunk, v sladščicah, bonbonih in testeninah. Poznajo 26 vrst testenin. Imajo tudi posebno dobro in sočno sočivje in zelenjavo, mnogo vrst rib, sira, vina, slastno južno sadje, dobro domače olje in surovo maslo gorskih krajin razpošiljajo po svetu in je to za njih lep dohodek.

Tirolska hrana pač nam Slovencem ni vseč. Oni jedo največ močnate jedi, ki jih belijo z lanenim oljem. Stepejo n. pr. moko v vodi, vržejo v široko ponev, puste zarumeneti, vržejo

mlinec na krožnik ter ga nadevajo z izprano in sesekano kislino repo in to pokrijejo z drugim mlinecem. Zjutraj jedo pržganko in žgance iz prepečene ajdove moke, ali pa si nadrobe v juho več mesecev star črn kruh, ki ga suše v vreči v zračni kleti. Tirolcem ta jed silno diši, a nam ne. Niti dve gospodinji v isti kuhinji ne kuhata enako. Za to je potreben razvit okus, ki si ga pa mora vsaka gospodinja vzgojiti. V splošnem pa je Slovenka rojena za kuhinjsko umetnost. Ona se privadi vsakega načina kuhanja in dodaja vsakemu nekaj svojega kar dvigne okus. V vseh delih sveta najdemo Slovenko kot kuharico in bogataši se za njih kar trgajo. Te kuharice imajo večje plače kot najvišji uradnik. Že tu pri nas plačujejo dobre kuharice po 1000—3000 Din mesečno. In kako lahko dobi vsako dekle službo če zna le količkaj kuhati in servirati. Če pregledujete časopise, ima vsak časopis vsaki dan po več služb za kuharice na razpolago.

Dr. Krek je bil jako vnet za gospodinjske šole; rekel je: gospodinjska izobrazba je prva potreba narodova. Želel je in delal je na to, da bi prepredel ves jug z gospodinjskimi šolami.

Dobi se človek, ki se nasmehe: „Kaka umetnost pa je kuhinja? Naše matere se niso učile pa le znajo.“ In vendar je treba prav za kuhinje poleg znanja nekega posebnega čuta. Kuharica mora namreč natančno vedeti, kaj in koliko je treba te ali one snovi, koliko časa potrebuje ta ali ona snov, da je kuhana ali pečena, koliko mora od vsega računati na posamezno osebo, v katerem času bo kupila ali spravila sadež, kako ga bo shranila, kako bo poznala ali so jestvine ki jih kupuje, dobre in pristne, da ne bo pokvarila najboljših pogač z žoltavim maslom, ne dala na mizo prismojeno in grenko, da ne bodo šli zličniki po vodi in, da ne bo namesto cvetja žganc. Koliko spretnosti je treba pri kolačih in kolačkih in v vsej tisti drobnariji, ki se tako hitro pokvari in ne vzdigne. A tudina vpliv živil na zdravje mora misliti kuharica. Vedeti mora, kako škoduje preslana in pregreta mesna jed, kaj, kdaj in komu je ta ali ona jed „krčava“ božjastna in kakih snovi bo pridjala in kako bo kuhala tako jed; vedeti mora kaj ne škoduje opoldne, pač pa zvečer, kaj ne škoduje človeku, ki se giblje, škoduje pa doma sedečemu, bolniku. In paziti mora, koliko časa naj bo kaka jed na ognju, naj vre, naj se cvre; porivati in odrivati, pokrivate in odkrivati mora pisker in kozice, vedeti mero in kakovost posode, stopnje toplote, kakih začimb je potreba, kje je treba dosti masti, kje bi mast škodovala. Že samo pravilno solenje je umetnost, zrnce preveč in jed je pokvarjena. Ne pomaga če je shramba še tako polna vsega, kar se da kuhati; če kuharica nima roke zato, pa je nima. Kuhinja je umetnost, ki ni vsaki dana. In če je kuhinja umetnost za gospodinjjo, ki

razpolaga s polno shrambo, kaj je šele za hišo, kjer je polno lačnih ust in praznih loncev. Kako premišluje in skrbi uboga mati, kako bi ustregla potrebam želodca svojcev in potrebam nikdar polne mošnje. Seveda znajo tudi naše babice in matere kuhati in še dobro. Marsikatera jed in način pripravljavanja se je izgubil; sadili in kuhali so v poznejših časih druge stvari, saj se spreminja način življenja z napredkom, spreminja se okus. Umetnost kuhanja je prehajala prej od matere na hčer, dekleta so videla in delale že z malega to, kar je delala mati; šola in obrt, službe še niso klicale deklet od doma, železnih in zaprtih ognjišč ni bilo.

(Dalje sledi.)

Tržne cene

Biki kg od 3—4—450 Din, teletice kg od 3—4—5 Din, teleta kg od 3—4—5 Din, krave kg od 1.50 2—3. Svinje kg 6—8 Din.

V nadrobni prodaji so cene sledeče: govedina kg. 8—10 Din, svinjetina kg. 10—14 Din, teletina kg. 6—14 Din, moka pšenična ogg. kg. 4—4.50 Din, moka II. kg. 3.50—4.—Din moka V. kg. 3.50 Din, moka ržena kg. 3 do 3.50 Din, kava surova kg. 50—90 Din, kava pražena kg. 56—140 Din, riž kg. 7—14 Din, sladkor kristalni kg. 15.—Din, v glavah kg. 16.—Din, kocke kg. 17.—Din, bučno olje 1 lt. 14 Din, olje olivno 1 lt. 16—24 Din, sol Kreška kg. 250 Din, sol morska mleta kg. 275, sol živinska kg. 140 Din, mlo navadno kg. 9 Din, mlo Zlatorog in Gazela kg. 12 Din, mlo terpentinsko kg. 14 Din, petrolej lt. 7 Din, sveče pkt. 9 Din.

Cene deželnim pridelkom v tekočem tednu so sledeče: pšenica 1 q 210.—Din, žito 1 q 125.—Din, koruza debela 1 q 100.—Din, koruza čequatine 1 q 110.—Din, oves 1 q 120.—Din, ajda 1 p 170.—Din, ječmen 1 q 120—130 Din, proso 1 q 110 D, krompir 1 q 40—55 D, seno 1 q 30—35 Din, slama 1 q 20 Din.

Umetna gnojila: superfosfat 160/0 1 q 105, Tomažova žindra 18—200/0 1 q 145.—Din, Nitrofoskal 1 q 148.—Din, kalijeva sol 420/0 1 q 182.—D, apneni prah pri odjemu celega vagona 1 q 18.—Din.

Cement: Trboveljski 1 q 70.—Din, cement splitski 1 q 70.—Din, apno žgano 1 q 36.—Din.

Spominske knjige od Din 15.—naprej se dobe v knjigarni I. HAHN v M. Soboti. **modni časopisi.** Dospeli so najnovejši

Express vaga se prod. Polzve se v Prekmurski Tiskarni v M. Soboti.

Prodaj konja

in voz s popolno opremo. Naslov se izve v PREKMURSKI TISKARNI.

Sprejme se takoj

vajenec

iz boljše hiše — gostilna **BANFI, Murska Sobota.**